

Kopš seniem laikiem ar kašānko-kiem apstāda pilsētu bulvārus, skvērus, tie paremat sastopami Latvijas ve- cajos parkos. Gandrīz pie katras laukū-sētas stāp ozoliem, ošiem un liepām auga arī kastaņas. Kāpēc?

Kam gan tās nepriecē acis agrā pavasara lapu zaļumā. Smaržīgās ziedu sveces neparastā krāsu kopo-jumā pilnas sanoši bišu. Tā ir dabas velte cilvēkam. Bet ne tikai acu priekam un estētiskajam baudījumam. Ne velti šie koki ir pie cilvēku mītnēm kopā ar liepām, kļavām un citiem vērtīgiem kociem.

Izrādās, ka viens kastaņoks dien-nakfī spēj no piesārnojumiem attīrīt simtiem kubikmetru atmostēras. Tāpēc šo koku bulvāros ir tik svaigs gaisis, patīkama pastaiga. Mūsu zemes skais-

mata, savas mājas izdaiļošanai. Iesais-tot šajā lietā skolēnum, savas jaunās at-vases, izdarīsim svētīgu darbu. Tas, kurš pats kaut ko izdarījis, kaut vai ies-tādījis kastaņoku un vēlāk redzējis to ziedam, būj dvēseliski bagātāks. Būs pārāks par tiem, kuri prot tikai lauzt ziedus un nest dzīvokļos, domādami, ka mīl skaistumu, ir kulturāli un izsmal-ciāti.

Savā laikā, nodarbodamies ar šo aizraušanos, esmu izaudzējis vairākus tūkstošus kastaņoku, tie zalo Prei-los, Riebiņos, kolhoza «Sarkanā Aus-ma» ciematā. Priekūjos un daudzās citās vietās. Preiļos, piemēram, labi aug pirmā bērnudārza teritorijā, rāzo-šanas apvienības «Lauktēhnika» apstā-dījumos, SCO apdzīvotajā mikroron-jonā, kā arī vairākas ielās un pagalmos.

Cik vērtīgs kastaņoks?

tākās pilsētas Kijeva, Minska, Bresta un daudzas citas ievērojamas ar kilo-metriem garām ielām, kas slīgt kupo-lu kastaņu zaļumā. Arī mūsu rajona centrā jau ne mazums krietni vien pa-augušu kastaņoku, lai arī tie nav sakopoti ne skvēros, ne bulvārišos. Tie jā-saudzē kātram, gan jaunam un vecam, gan skolas gadu bērnam.

Ejam pa ielu un ap kastaņām dzir-dam kņadu. Puikas, nolikuši savas sko-llassomas, apmērt koku ar ko vien rā-ēdam. Kuplajā lapotnē redzami «ezī-ši», kas, kritof zemē, pārskelas un no tiem izvejas kastaņi — spīdīgi brūni palieli augļi.

Pajautājam darbīgajiem zēniem: ko viņi darīt ar kabačās sabāzītajiem kasta-ni? Varbūt nesīs uz skolu, lai ie-stādītu, varbūt vecmāmīnām uz mājām, lai pagatavotu novilkumu, ar ko ārstēt reimeitismā sāpošos loceklus? Nē, to viņi nedomā darīt, vāc tāpat, lai pamē-tātos. Un tā simtiem augļu, pārāk agri novākti, aizlido nezin kur un aiziet bo-jā. Puikas nemaz neapjēdz, kāda bagā-tība, cik cilvēkam noderīga dābas vele-tiek izniekoja. Neapjēdz arī to, kādu jaunu numu šāda «grausana» nodara kokam, paši aug par dābas posītājiem. Vai kādreiz ar viņiem skolās par to ru-nāts?

Tiem, kuri cīena dābas skaistumu, ir savu ciema vai pilsētas patrioti, gribu-vēlti dažas rindas par pieredzi kasta-nu audzēšanā. Pamēģiniet un nekad nenožēloset...

Kastaņus ievāc tad, kad tie pilnīgi nogādāvojušies — paši nokriū no koka rudens vēju ietekmē. Uzlasītajiem un no «ezīšiem» izņemtajiem augļiem jā-lauj kādu laiku pabūt mierā, pasargājot no apzūšanas, nekādā gadījumā ne-laujot izkalstīt. Visērtāk glabāt uz ze-mes, nosedzot ar zāli vai lapām. Visla-bākais sejās laiks ir rudenī. Saliēk rindās, stārp kurām ir 15 — 20 centi-metru liela astārpelē bet stārp sēklām — desmit centimetri, dzīlumam jābūt 7 līdz 9 centimetri. Vienā kvadrāt-metrā tādējādi iznāk pa 50 — 75 sē-kām. Tās aprūsina ar zemi un stingri no-mīda. Pavasarī šim sējumam der pār-vilkt polietilēna plēvi, tad stādīti vien-mērīgāk sadīgt.

Pirmajā vasarā jaunie kociņi ir nepa-rasti skaisti — ar koši dzelfenām lapi-nām un neparasti strauji stiepīgi prei-saulei. Līdz rudenim ir jau krietna zī-mūja resnumā. Protams, pa vasaru va-jag tos paravēt, aplaistīt. Nākamajā pavasarī stādīti jāzīro, galvenajai burkānsaknītei jāapgriež galu un jāie-stāda 25x25 centimetru kvadrātīnos. Pa vasarū tāpat jāparavē un karstajās die-nās jāzīsādzīna ar lejkannu. Cetur-tajā rudeni kociņi jau sasniedz divu metru augumu, tātad nākamajā pavasari tos var izstādīt ielu un skvēru iz-daiļošanai, citu stūriņu apzālumošanai. Ikvieni, kurš būs iestādījis kaut ne-daudz šo krāšno koku, jūs gandrīju-mu, ka pielicis roku savas pilsētas, cie-

Simti ir gājuši bojā, nomaitāti jau labi paauguši, aplauztī vai sabrauktī. Sāpi-gi, bet ir arī prieks, jo vairāki simti tomēr atraduši draudzīgu mājvieve-tu, pavasaros kupli saplaukst un uz-zied, rūdeņos dod brūnizelos «ezī-šus». Ja praktiķi grib jautāt: kāds no tā visa materiālais labums, tad lūdzu — viens labi izaudzēts kociņš (tas prasa trīs, četras vasaras) maksās divus vai trīs rubļus. Esmu pārēdis un saņēmis, kā sakā, «zelta naudu». Kopšana seviš-ķas pūles neprasīta, nav vajadzīgi ne minerālmēslis, ne organika, jāpasargā, lai pa ziemu zāki neapgrauž. Noder jebkurš brīvs zemes pļekštīs. Simts kvadrātmetru lielā laukumā var uzaudzēt gandrīz tūkstoši. Tagad mums ir tā, ka pat no tālienes ievēdot pātāgas kāta resnuma liepiņas, kļavīnas vai ozoliņas, maksā par tiem lielu naudu. Daļa tāpēc neieaug. Visu to var audzēt uz vietas. Šogad joti laba kastaņu un ozolzīļu raža.

Viens darbabiedrs un labs draugs beidz būvēt māju, sāka apdailot būv-gabalu, stādīja ābelites, plūmju koci-nus, cidoniju, upenu, ērkšķogu un citu ogu krūmās. Ielas pusē palika brīvs zemes pļekštīs, gribēja uzdāvināt, lai iestāda divas kastaņas.

— Ko tu! — viņš bija pret. — Man jau vajag tādus kokus, kas nes auglus. Bumbieri kādu, sliktākā gadījumā lazu-du. Kāds gan labums no kastaņas, tik tā ziedēšana. Aizņems tikai vietu. Paldies!

Uz galda man seri izdota grāmata par ārstniecības augiem. Papīrs jau nodzeltējis, pat izdošanas gada skaitlis izdilis. Ipašniecīce to tur aiz septiņām atslēgām. Pie viņas atnāk cilvēki, palasa un ir joti pateicīgi, ka šāds retums saglabāts. Ko tik tur derīgu nevar at-rast — par vērmeļām, liepziņiem, papārdēm un tūkstošām citām lauku un mežu zālēm. Bet par kastaņiem? Ir, kā tad nav!

Lūk, kas par to stāsītīs:

Kastaņi — Aesculus hippocas-tanum, visiem labi pazīstams krāsuma-koks, tautas ārstniecībā lieto ziedus, zaru mizu un kastaņus. Ziedu novāri-jumus lieto pret reimeitismu, kaulu sāpēm. Var pat lietot iekšēji, nelielas dozēs iederot. Derīgs pret tūkstoš kaitēm...

Mūsu laikraksts nav medicīnisks izdevums, visu tajā neizstātīsi. Šim nolūkam ir speciālā literatūra. Es gribu-pateikt vēl tikai to, ka, redzot apstā-dījumos vai ielas malā kastaņokus, atcerēsimies, ka tie ir īsti dabas doti cilvēku draugi, kuri kalpo skaistumam un veselībai.

Jānis PĒLŠS,
Preiļos

Šo dienu satiekot, kā bērns es smaidīt varu,
Šai dienā jaunību es varu ieraudzīt;
Un, atceroties līksmo pavasari,
Par dzīves nedienām un rūpēm pasmaidīt.

Austra Skujina

CIENTJAMĀ VERA LEONOVĀ!
Sveicam Jūs mūža zelta jubilejā, novēlam stipru veselību, lielu dzīvību un vēl daudzus gadus rīsīga un ražena darbalīgumu.
Agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» administrācija, partijas, arodbiedrības un komjaunatnes komitejas

JAUNAIS
CELŠ

Laikraksts «Jaunais Celjs» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās. Foto-salikums.

Redakcijas adrese: 228273 Preiļu rajona Riebiņu ciemā, agrofirma «Krasnij Oktjabrj». Telefons — 56732

Met.
Pasūt.

1220
6290

Iespēsts Latvijas PSR Valsts izdevniecību, poli-grāfijs un grāmatu firdzniecības lietu komitejas Dau-gavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacīta iespied-loksne.

JAUNUMI BIBLIOTĒKĀ

Praktikiem un dailliteratūras cienītājiem

(1724-1804) galvenais darbs ētikā, kas veidots atbilstoši viņa vispārfilozofiskajiem principiem.

Ar jauno, Jāzepa Vitola (1863-1948) 125 gadu jubilejā velīto, mūsu mūzikas klasiķu memuāru publicējumu «Manas dzīves atmiņas» latviešu laistijs pirmo reizi šo darbu saņem tik pilnīgā, oriģinālam iespējami, atbilstošā veidā.

Sērijā «Romāns — pagātnes lieci-nieks» iznākusi Mārtina Krievīna grā-mata «Taurupes romāns». Grāmatā ap-

vienu trijā Mārtiņa Krievīna darbi. Pirmajā no tiem — «Taurupē — viss kā Latvijā» — attēlotā latviešu kolonija Krasnodaras novadā, kuri apmetušies no Taurupes pagasta pārceļojušie latviešu zemnieki. Otrajā darbā — «Pa-sveicīni Daugavas — stāsītīs par latviešu intelīgences dzīvi Leningradā sociālisma celtniecības piecgāžu laikā.

Revolūcijas daļībnieki, sarkanie latviešu strēlnieki dzīvo, strādā un gaida, kad sītīs viņu stunda un viņi varēs atgriezties Latvijā. Pēdējā darbā — «Vēbera valsis» — attēlotā Taurupes simtgadu jubileja, kurā gaitā mākslinieks Roberts Aigars kavējas savās bērniņas un jauniņas atmiņās.

Mirdzas Klavas stāsts «Pelēkā māja» vēsta par Rīgas nomales neliela rajo-na vienkāršo cilvēku dzīvi vācu okupācijas laikā.

Jaunais prozaiķis Māris Druva dzīmis 1950. gada 2. augustā Omskas apgabala Belostokas sādžā. Autors par sevi saka: «Esmu uzaudzis stepes malā. Plašumā. Varbūt tāpēc man gandrīz nekas nepatīk mūsdienu latviešu prozā. Vēl gribētos piemīn Latvijas mazpilsētu Au-ci. Viens pārējais ir vidū. Arī sešas uzrakstītās un vēl nepublicētās grāma-tas.» Romāns «Vidusskola» ir autora pirmā grāmata, preiēm jaunatnes līte-ratūras konkursā par mūsdienu skolas dzīves tēlojumu dailliteratūrā.

Izdevniecība «Liešma» laidusi klajā Reginas Ezeras romāna «Zemdegas» otro izdevumu. Tiem, kas lasa dzēju, varam piedāvāt Leona Brieža dzējolju krājumu «Gāju-dvēselīte».

Krājumā «Baložu pilni pagalmi» ie-vertīvi sešu ievērojamu XX gadsimta turku dzējneku (N. Hikmeta, H. Dāg-ladžas, A. Ilhona u. c.) dzējoli, kas at-kālīj savdabīgu dzējas pasauli.

V. Mičule, Riebiņu ciema bibliotēkas bibliotekāre

Ventiletors

Benedikta Kaulača vēstījums

Pēdējā laikā tiek izraisīta padziļināta interese par agrofirmu un tās strukturālajām apakšvienībām. Reizē ar labu vēlējumiem un sadarbinābas pie-dāvājumiem daži izsaka noskoņumus, kuri bāzējas uz Tpašībām, ie-skaitāmām melnās skaudības klasē. Agrofirma tirgojoties ar cukuru, Bene-dikts Kaulacis izvēl pāri rajona robe-zām dēsas un citus galas izstrādāju-mus. Firma sagrabusi cietes rūpniču un monopoliesības uz linu pārstrādes fabrikā, apļaupta ekonomiski vājākās saimniecības rajonā.

Un tā tālāk... Un tā tālāk... Ap to īaiku būs jau daudz kas izdarīts arī linu fabrikas rekonstrukcijā. Ja būs pacietība gaidīt līdz galam, tad kumoss būs vēl treknāks — firma nolēmus ieguldīt savus milijonus kopā ar valsts līdzekļiem.

Pēdējos desmit gados, kad te tik joti bija vajadzīga rekonstrukcija, neviens nebija ar mieru nemēt savā ziņā un panākt atdzīšanu.

Un tā tālāk... Un tā tālāk... Arī desas patiesām izvedu ārpus rajona robežām, jo:

- Daugavpili atrada iespēju ierādīt vietu veikalā iekārtosau;
- pārstrādei galas kombināts iedala lielu daudzumu galas.

Tas nepārprotami liecina, ka te rūpējas, lai laudis kaut nedaudz varētu nobaudīt šos labumus.

Ar desām tirgoties zem kļajās de-bess rudens vējos un lietū nav burvīgi, sevišķi mūsu izsmalcinātajiem pircējiem stāvēt rindās. Agrofirmas celtnie-

ki nozīmējus sākt veikala celtniecību Preiļos, bet pilsētas izpildkomiteja nespēj ierādīt pienācīgu apbūves ga-balū... Un tā tālāk...

Benedikts Kaulacis nav pilnvarots par to visu runāt administrācijas vārdā. Administrācija pat-neko nezīna par šo manu iniciatīvu. Tā ka visi šie «aktītie cilvēki mutvārdu informācijas līmenī un esmu jau piekusīt atbildēt tādā pat formā, nolēmu izmantot savu drauga un mecenāta «Ventiletoru» labvēlīgo atlieksmi pret manu personu un šo vēstījumu tirāžē masu metie-nā. No pieredes zinu, ka mani stāsti-jumi tiek uzņemti nopietni, tamēdēj seit pieturējos pie noņemta stila.

Rezumējot visu minēto, piebilstišu: arī turpmāk agrofirma turpinās par saviem līdzekļiem un ar saviem spē-kiem modernizēt savus uzņēmu-mus, lai labāk apkalpotu klientus. Ja kāds baidās, ka viņu var apkāpt, lai savu produkciju ved uz citurieni. Arī «Ventiletors» savus sagādes aģen-tus izsūtīs uz kaimiņu rajoniem un kaimiņu republikā pēc izevielām.

JAUTĀJIET, ATBILDI PARĀDĪ NEPALIKSIM

— Vai ir iespējams sie-vieteit pierādīt, ka tas uz viņu neattiecas, ja viņa galvā iepēmūsi pretējo?

— Nē, tas līdz šim vēl nav izdevies. Pamēģiniet.

* * *

— Vai skaistuma karalienēm pienā-kas karališķes?

— Pienākas, bet ne kātrs viņu pie-lūdzējs var pagādāt pat karališķu vir-tuvu.

* * *